

NEM AKARUNK GÉNMANIPULÁLT ÉLELMISZEREKET

MAGYARORSZÁGÉRT

Mi a genetikailag módosított szervezet (GMO)?

A géntechnológia lényege, hogy haszonélőlények szervezetébe egy másik élőlényből származó gént juttatnak be. A beavatkozás célja lehet pl. rovarölő mérget termelő kukorica előállítás. Az eljárást a mezőgazdaságban termesztett növények, tenyésztett állatok előállításánál is használják a gyógyszerkutatókban, műanyagok előállításánál is. Az e technológiával létrehozott lények a *genetikailag módosított szervezetek* (GMO-k).

Jó ez nekünk?

Honnan jön?

A GMO-k környezetre, az ember és a haszonállatok egészségére gyakorolt hatásáról alig tudunk valamit. Ennek ellenére már nagy mennyiségben termesztnek ilyen növényeket **első sorban az amerikai kontinensen**. Az amerikai szója és kukorica jelentős része már génmódosított (GM).

Miért veszélyes az egymás melletti termesztés?

Ha hagyományos vagy bio növények melletti táblán génmódosított növényeket termesztnek, akkor előbbiek is GM-szennyezetté válhatnak. A szél 5-6 kilométerre, a méhek 3 kilométerre is elviszik a GM-növények pollenjét. Ettől fogva választási lehetőségünk nincs, a folyamat visszafordíthatatlan. **Annak az országnak a mezőgazdasága, amelyben a GM-növényeket nagy területen kezdik termesztetni, könnyen elveszítheti korábbi piacait.** Ökológiai rendszere súlyosan károsodhat.

Előny a termelőnél?

A GM növényeket azért hozták létre, hogy a mezőgazdasági termesztést, egyszerűbbé, olcsóbbá tegyék, kevesebb vegyszert használjanak. A gyakorlatban azonban úgy tűnik, hogy ezek termesztése nyomán több veszélyes mérgező anyag kerül a környezetbe és az élelmiszerekbe, mint a ma elterjedt módszerekkel. Az élővilág változatosságát radikálisan csökkenti a technológia. A mezőgazdasági termelés nem lesz egyszerűbb és olcsóbb. **A termelők viszont**

kiszolgáltatottá válnak a génmódosított vetőmagokat és a hozzá való alapanyagokat gyártó biotechnológiai, vegyipari óriáscégekkel szemben. Hiszen szinte minden termelési alapanyagot egyetlen cégtől szereznek be, aki tetszés szerint alakíthatja az árakat. A gazda mozgásterét szűkíti, hogy ha ő (vagy a szomszédja!) elkezdte a GM-termékek termelését, utána többet nem termelhet génszenyvezés mentes terméket vagy legalábbis nemigen hiszik el neki, hogy az ő terménye nem génszenyvezett.

Előny a fogyasztónál?

A génmódosított termékekkel végzett (számszerűen kevés) állatkísérlet eredményei arra utalnak, hogy magasabbrendű élőlényekben kóros elváltozásokat eredményezhet az ilyen táplálék fogyasztása. **Az emberi szervezetre gyakorolt hatásáról szinte semmit nem tudunk.** Azt biztosan lehet állítani, hogy a fogyasztónak előnye nem származik a génmódosított élelmiszer fogyasztásából, mert ez a technológia nem finomabb vagy beltartalmilag értékesebb élelmiszerek előállítását célozza. **Nekünk csak a kockázat marad:** már azt sem tudjuk, mit tesznek a tányérunkra, s amit megeszünk, bennünk, gyermekeinkben milyen elváltozásokat okozhat. Nem véletlen, hogy sehol a világon egyetlen élelmiszert sem reklámoznak így: „Új! Most génmódosított összetevőkkel!” Az Európai Unióban a fogyasztók több mint 70 százaléka elutasítja az ilyen termékek fogyasztását.

Előny a szegényeknél?

Nem igaz, hogy a génmódosított termékek elterjesztése megoldja a világon az éhezés problémáját azáltal, hogy magasabb termésátlagokat garantál. A világon ma bőven termelnek annyi élelmiszert, amennyi a világ népességének ételmezéséhez elegendő lenne. A Föld egyik részén az elhízásba, más részén az éhezésbe halnak bele az emberek. Ennek fő oka a gazdagabb országok önzése és az élelmiszerkereskedelmi rendszer torzulása, amit a génmódosított termékek széleskörű elterjesztése a világon csak fokozna. Néhány cég szabadalmi joga alá rendelné a Föld élelmiszerellátását.

Előny a biotech-cégnél!

A jelek arra utalnak, hogy a **dollármilliárdokban mérhető haszon csak a multinacionális biotechnológiai óriáscégeknek és a pénzügyi befektetőknél jelentkezik.** Ennek érdekében semmitől sem riadnak vissza, még a kutatások akadályozásától sem. Érdekképviselőnek használják az Amerikai Egyesült Államok kormányát, amely beperelte az Európai Uniót a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) előtt, annak érdekében, hogy Európa nyissa meg piacait a génmódosított termékek előtt.

Mi a helyzet az EU-ban?

Árusítani szabad.

Az EU-ban **17 génmódosított vetőmagfajta árusítása engedélyezett**. A forgalmazott emberi élelmiszereken és állateledeleken **fel kell tüntetni**, ha 0,9 százaléknál több génmódosított anyagot tartalmaz. A jelzés nem kötelező a húsrá, a tejre, és a tojásra, pedig ezek gyakran génezelt takarmányt fogyasztó állatoktól származnak.

A tagállamok átmenetileg megtilthatják a termesztést.

Az EU a WTO-per hatására 2004. májusában feloldotta 1998-tól érvényben lévő moratóriumát a génmódosított növények termesztését illetően. 2004 tavaszán és őszén engedélyt adtak két génmódosított kukoricaféle élelmiszerben történő felhasználására; azóta egyre nő az engedélyek száma. **A termesztést az EU öt régi tagországában - és Magyarországon - továbbra is tiltják (moratóriumok).**

Az EU feloldhatja a tagállam által kihirdetett termesztési moratóriumot.

Az EU-ban egyelőre nincs érvényben olyan szabályozás, amely megakadályozná a hagyományos, valamint a bio növények génmódosított fajták általi szennyezését (génszennyezés). Ehelyett az Európai Bizottság a tagállamokra bízta, hogy saját hatáskörben hozzanak törvényeket a génmódosított és nem génmódosított növények egymás mellett élésének (koegzisztencia) szabályozására. **Az Európai Bizottság feloldaná a tagországok moratóriumait**, ehhez azonban a környezetvédelmi miniszterek minősített többségének jóváhagyása szükséges. Egyelőre ilyen döntésre még nem volt példa.

Mi a helyzet Magyarországon?

Magyarország egyelőre GM-mentes ország.

Hazánk, az Európai Unió tagjaként nem (teljesen) önállóan határozza meg, hogy beengedi-e mezőgazdaságába és az élelmiszerüzletek polcaira a génmódosított növényeket és élelmiszereket. **A termesztésre ideiglenes tilalom (moratórium) van érvényben nálunk.** Ezt addig tarthatjuk fenn, amíg az egymás mellett termesztésről nem születik meg a jogszabály, illetve amíg a hazánkra végzett vizsgálatok be nem bizonyítják, hogy a GM-növények emberre, állatra, az ökológiai rendszerre nem jelentenek veszélyt.

Jelölni kell.

Az üzletek polcain az EU-ban kötelező **jelzéssel kell (elvileg) ellátni** a génmódosított összetevőket tartalmazó termékeket (pl. szója). A húspan, tejben, tojásban, az ezekből készült termékekben viszont jelen lehetnek genetikailag módosított összetevők, hiszen a takarmányozásban (pl. sertéseknél) ma is magas arányban használnak Amerikából importált szóját.

Magyarországnak védekeznie kell a GM-lobbi ellen!

Fel kell készülni arra, hogy az Európai Bizottság (amerikai nyomásra) támadni fogja az egyes tagországokban a termesztési tilalomra vonatkozó rendelkezéseket. Ha egy országnak fel kell oldania a tilalmat, már csak kétféle módon védekezhet a génszennyezés ellen. Az egyik lehetőség, ha a génmódosított, a hagyományos valamint az ökológiai termesztésből származó növények

egyás mellett természetét („koegzisztencia”) szabályozó jogi rendelkezéseket olyan szigorúan határozza meg, hogy az **technikailag zárja ki a GM-növények természetét**. A másik lehetőség, hogy a **helyi önkormányzatok többsége GM-mentes övezetnek** nyilvánítja magát és saját területén megtiltja a génmódosított növények természetét.

Mi várható?

Magyarország olyan koegzisztencia-törvény elfogadására készül, amely rendelkezéseivel reális veszéllyé teszi, hogy hazánkban a GM-növényeket szabadföldi természetbe vonják. A termesztési moratórium feloldása is együtt járhat az erről szóló törvény elfogadásával. A laza szabályozást jelentő tervezetet a kormány már elfogadta, hamarosan az Országgyűlés elé kerül. A tervezet a génmódosított és a hagyományos növények táblái között mindössze 400 méter távolságot ír elő. A biotechnológiában érdekelt óriásvállalatok ugrásra készen várják a hazai termesztési tilalom feloldását. Akár a moratórium feloldását követő napon megjelenhet a kereskedelemben a rendkívül olcsó, génmódosított vetőmag. Itt és most dől el, hogy Magyarország génszennyezetté válik vagy sem.

Mit veszíthetünk?

Ha a GM-növények Magyarországon megjelennek a szabadföldi természetben, hazánk egyszer s mindenkorra elveszíti GM-mentességét, ezzel **megszűnik a biotermelés lehetősége**, élelmiszereinkben nagy arányban megjelenhetnek a génszennyezett összetevők, **országos méretű emberkísérlet veszi kezdetét**. Országunk kiemelkedően értékes **természeti értékei, biológiai változatossága visszafordíthatatlan károkat szenvedhet**. Európa 70 százaléka elutasítja a génmódosított termékeket, így **hagyományos mezőgazdasági piacainkat elveszíténénk**.

Mit lehet tenni, hogy Magyarország ne váljon génszennyezett országgá?

Mivel a génmódosított növényekről és azok élettani, ökológiai hatásairól szinte semmit nem tudunk, megengedhetetlen kockázatot vállalunk, ha a szabadföldi természet hazánk engedélyezi. Ezért

- **a termesztési tilalmat (moratórium) fenn kell tartanunk, illetve ki kell terjesztenünk** minden olyan genetikailag módosított növényre, amelyről nem bizonyítható, hogy az ember és a haszonállatok egészségére, valamint a hazai élővilágra veszélytelen.
- **az Országgyűlés elé csak olyan törvény kerülhet, amely kizárja, hogy a génmódosított növények elterjedjenek**, illetve károkat okozzanak az országnak. Erről szakmai, társadalmi konszenzus szükséges. A Parlament elé kerülő törvénytervezetet szinte titokban készítették. A biotermesztők, a tudományos élet több elismert képviselője, a hazai agrárszakma jelentős része tiltakozik ellene. Ezt a tervezetet így nem szabad elfogadni, minél előbb újat kell helyette alkotni.

A FENTI CÉLOKÉRT KEZDÜNK ALÁÍRÁSGYŰJTÉSBE, KÉRJÜK TÁMOGASSA ÖN IS!